

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8. frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A panasz oka.

Egy idő óta általános lett a panasz, hogy az üzlet pang, a mezőgazdák tönkremennek, az ipar hanyatlak és a szellemi munka nem nyújt kenyeret. E panaszok nagy része igazolt; mert tény az, hogy igen sok kereskedőt, mezőgazdát, iparost és szellemi munkást látunk tönkre menni, sőt a helyzet bizonytalansága már oly nagy mérveket öltött, hogy virágzó üzletek és mezőgazdaságok iránt is meg van ingatva a bizalom. A viszonyok teljesen megváltoztak. A modern élet valóságos küzdellemmé vált; harcz ezerféle akadályok és nehézségek ellen. Csak szakadatlan erős munka árán lehet most az életfeltételek birtokába jutni, holott azelőtt másképp vala: kevesebbet dolgoztak és többet élveztek. A mezőgazdák patriarchalis életmódot folytattak; ettek, ittak és henyéltek — a munkát a pór nép végezte, a földes ur csak élvezett. S mivel most már neki is kell dolgoznia, duzzog, szidja a liberalismust és a zsidót, a ki a szabad elvűség zászlóvivője.

Az iparos is panaszkodik. Azt állítja, hogy a konkurrenzia nem engedi megélni. A tulprodukczió leszorítja az árakat és ha az iparcikkek ennek folytán olcsóbbak is, mégis szidják a konkurrenzciát és a zsidót, ki a tizenkilencedik század tudományos vivmányait az ipar érdekében kizsákmányolja és tarthatatlanná tette a régi produktio rendszerét.

A konkurrenzia minden téren érezteti hatását. A konkurrenzia egyedüli oka az átváltozott gazdasági viszonyoknak. Jólét és nyomor egyaránt tőle származik, a konkurrenzia a modern rabszolgaságot és a tőke uralmat honosítja meg, szóval a konkurrenzciára vezethető vissza minde jelenség, mely a közgazdaság terén újabban felmerült.

Amde ki merészelné azt állítani, hogy a konkurrenzia szerencsétlenség? Vagy ha már akadna, ki e kijelentésre képes volna, mi alapon tudná a konkurrenzciát zsidó eredetűnek mondani? A konkurrenzia a modern élet egyik folyománya. Sok rossz következménnyel jár, de sok jót is teremtett. Egyrészt megtámadja a lét alapját, másrészt pedig a létet megalapítja. Lázasan munkásságot fejlesztett ki, mely az életerőt megtámadja és az emberi szervezetet rongálja. A kereskedő csak olyan áldozata ennek a szüntelenül pusztító molochnak, mint az iparos és a gazda. A gyöngébb rendszeren elbukik e harczban, a hol csak az erős tarthatja

fen magát és az erőnek itt a szorgalomban és a legújabb vivmányok ésszerű kizsákmányolásában kell, hogy nyilvánuljon

A panaszok tehát csak azok ajkairól fakadnak, kik az események által engedték meglepetni magukat, és a kik hiányában vannak azon feltételeknek, melyek a meglevő viszonyok közt is biztosítják a megélhetést. Ezek a szerencsétlenek a régi kényelemről le nem mondhatnak és zugolódnak, ha a modern élet munkát követel tőlük. És munkát kíván mindenkitől s munkára szorít mindenkit a gazdasági élet mai folyása. A kereskedő, az iparos szintén hatványozott erővel és szorgalommal kell, hogy dolgozzék és midőn azt tapasztaljuk, hogy az utóbbiak közt mégis kevesebb a panasz, csak azt bizonyítja, hogy ez osztályok jobban tudtak hozzászokni az új szerzősmódhoz, mint a földesur, a ki régi patriarchalis életmódját siratja.

Alapos tudatlanságról tesz tehát tanuságot, mikor azt állítják, hogy a helyzetet bizonyos antiszemitikus rendszabályok által orvosolni lehetne. A baj nem a gabnaárak alacsonyosságában, mint inkább a gazdák ósdi gazdálkodásában rejlik. Munka, szorgalom és leleményességel könnyen helyre üthetik azon hiányokat, mik a gabnaárak állása által keletkeznek.

Dr. G.

A jesivák.

II.

Az első cikkben kimutattuk, hogy ezek az iskolák a mai kor szellemének többé meg nem felelnek, és hogy látogatóira bajt és nyomort hoznak. A magyar zsidóság érdeke parancsolólag követeli, hogy ezeket vagy beszüntesse vagy reformálja. Majdnem 600—800-ra rug azok száma, a kik a jesivákban lebzselve, fajankókká lesznek. És a mily előny volna ha ezekből művelt kereskedők és derék mesteremberek válnának, ép olyan hátrány az egész magyar zsidóságra, hogy ezek tehetetlen emberekké válnak.

Az arthodox rabbik helyzete kétségbeejtő. Nekik egy jottát sem szabad a hagyományból engedni, s így a helyett, hogy haladnánk, szövetkezniök kell a chassidizmussal a mely, miként az ultramontanizmus, ellensége a haladásnak. A régi jó időket szeretné visszavarázsolni, mert akkor nem kellett fáradoznia és mégis tejbe-vajba fürdött. Azt tartja: Az istentől való félelem a bölcsesség kezdete! Az igaz, de sajnos, hogy ők csak ennél maradnak, a nélkül, hogy tovább mozdulnának. A bibliában és

talmudban a szellemet ölé betűsége szeretik. A világi tudományt megvetik, és a mi nincs a szentírásokban, nou est in mundo.

És miért kell az orthodox rabbiknak a chassidokkal szövetkezni? Mert Magyarországon az orthodoxizmus lassankint oly elveknek hódol, hogy bátran várható, miként ez magát rövid idő múlva a haladás karjaiban találja. Ezt átlátja mindenki. Az orthodox, mihelyest a műveltséget pártolja, önkénytelenül neologgá lesz. A neolog éppen úgy tartja a vallását, mint az orthodox. A kettő közt csak formai különbség van.

Most már majdnem minden jómódu orthodox zsidó gyermekeit iskolába járattja és kiképezteti. Jómódu mondom, mert a szegények inkább a jesivákba küldik a gyermekeket, mivel ott könnyebben felvétetnek. Gazdagabb ifjak nagyon ritkán járnak a jesivába, inkább gymnasiumba vagy kereskedelmi iskolába küldik. Így vesz fel az orthodoxizmus lassankint neolog jelleget. A szeminerium növendékeinek szülői is orthodoxok és mégis neolog rabbikká képeztetik ki gyermekeiket. Lassankint oda jutunk hogy a chassidizmus felváltja az orthodoxismust. Amaz tudja ezt nagyon jól, de tudja az orthodoxizmus is és azért, kötöttek újabb időben oly szoros barátságot e két irány képviselői. Az orthodox rabbik, a kik állásukat megtartani akarják, kényszerítve vannak, hogy a chassidokkal szövetkezzenek. Tudják is, hogy ezek oly hamar nem fognak a haladókkal egy tából meríteni. Van sok rabbi, a kik habár a tudományhoz annyit értenek, mint hajdu a harangöntéshez, mégis akarnak szerepelni. Fenn kell tehát tartani azt a szellemet, mely nekik hódol, és őket ismeri el rabbinak, tudósnak és tanítónak.

Nézzünk egy néhány jesivát. Foglalkozzunk behatóbban az újdonszültekkel, amelyek nemrég életbe léptek, s a melyek tehát nagyobb orthodox hitközségekben fenállanak.

Ilyen első sorban Nagyváradon van. Négy évre, hogy az ottani orthodox hitközség Fuchs Mór, szeredi

rabbit megválasztotta. Fuchs ur engedett a felhívásnak és mindjárt nagy jesivát is rendezett be. Mindenki azt nitte, hogy e jesiva a modernebb szellem következményeinek is meg fog felelni.

A jesivák apraja-nagyja lőtött-futott, csakhogy ott legyen. De keservesen csalódtak. Volt ott 120 talmudista kiknek zöme Erdélyországon és Máramarosból származott, De fájdalom kevés haladást lehetett észlelni. Világi könyvet csak úgy nem volt szabad a növendékeknek olvasni mint azelőtt és ha neszét vették ennek, hogy egy talmudista regényt forgat, akkor azt szigorúan büntették. Ilyen körülmények közt valóságos kémrendszer fejlődött ki és a ki valakit gyanúsított, azt rögtön följelenté.

Ezen állapot kirívóbb jelleget öltött, midőn Dr. Kohut a nagyvárad haladó pártnak rabbija lett. Mintha Fuchs urat kicsérélték volna. Az addig gyakran elnéző tanítóból kéréletlen ember lett és nem engedett az — orthodoxiából semmit. A két rabbi közt versengés fejlődött ki s miután Dr. Kohut a hiveket szép szónoklatai által elragadtatá, Fuchs rabbi kénytelen volt orthodox musával hiveket hódítani. Ebből aztán surlódás is fejlődött, mi Dr. Kohutot végre arra bírta, hogy Nagyvárad izr. hitközségét elhagyja.

Láttuk, hogy e jesivában a kenyérmezei harcz miatt karolták a chassidizmust fel. Chassidizmus és fanatizmus ikertestvérek. Most nézzünk egy más újdonsült jesivát, a hol a szereplési viszketeg s chassidizmus lobogóját kitézte.

E jesiváh Homonnában (Zemplén m.) van. Három éve annak, hogy ez intelgens orthodox hitközség, Csornai Crünwald M. urat, mivel nagy talmudi tekintély rabbinak meghívta. Grünwald ur berendezett magának egy jesivát, a hol mintegy 70 talmudista összegyűlt. Már kezdetben látszott, hogy Grünwald ur a chassidizmus felé szeret hajolni. Csak mivel tudta, hogy a hitközség ezt kancsal szemmel fogja nézni, ha ő chaszid lesz, azért fé-

TÁRCZA.

Egyről másról.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

E lapok mult heti számában már találkozhatott az olvasó a legújabbban megjelent »A zsidók története« című munka egyik mutatvány fejezetével. A munkát, miként említve volt, két budapesti tanító Csukási Fülöp és Schön József írták Dr. Kayserling budapesti rabbi »alapvető« műve nyomán.

Ezen beismerés, bár a szerzők más alkalmasabb kifejezést is használhattak volna a munka eredeténél feltűntetésére, mégis megnyugtató, mert főleg történeti műveknél igen sok függ a forrástól, honnan merítenek. Dr. Kayserling jó név és az ő vitorlája alatt zsidótörténelmi munka bátran indulhat a könyvpiacra. Csukási és Schön urak dolgozata a fentemlített őszinte vallomásnak fogja köszönni az utat, melyet kétségtelenül be fog járni a magyar zsidóság körében. Ha a nevezett urak elhallgatják vala a forrást, a könyv ép oly obszkurus marad mint sok más előde, melyekre a könyvkereskedők legalsóbb fiokjaiban évtizedes por nehezedik. A könyvnek tehát az a legjobb oldala, hogy Dr. Kayserling neve díszlik rajta és hogy a magyar közönség egyszer végre kapott egy olyan történeti művet, mely röviden és szabatosan ecseteli a zsidók évezredes viszontagságait. A kérdés most már kinek érdeme ez? Nézetem szerint a szerzőké. Ők

tették lehetővé, hogy a zsidóság a saját multját ismerni tanulhatja. Német történeti munkák vannak, — igaz, sőt van magyar is, de a németül írt zsidó történet nekünk zsidó magyaroknak csak forrásképen szolgálhat kutatásainknál. A magyar zsidó közönségnek magyarul írt zsidó történet kell, és eddig alig iratott olyan, mely érdemes lett volna, hogy olvasásra méltassa az ember.

Pedig mennyire szükséges a zsidók történetének ismerete! Az iskolákban sokkal kevesebb súlyt látszanak erre a tárgyra fektetni, mint a mennyit érdemelne. Iskoláink vezetői — fájdalom — többnyire nem tudnak szakítani a régi bocher-szellemmel. És ha van egy lelkes tanító, a ki felismeri a valódi szükségletet, azt községi zsarnokai hurrogják le és így legfelvilágosultabb tanítónk is a régi szellem kultusához csatlakozni kénytelenek.

Héber imák fordítása, héber nyelv és több efével, a mi felekezete iránt alig képes egy szikra szeretetet és hűséget ébreszteni, mondjuk, ily száraz tárgyakkal rakatják meg a zsidó tanulók fejét — legkevesebb gondot fordítva a szívet és az észet egyaránt művelő zsidó történetre, melyből nemcsak általános tudást, hanem a felekezet iránt tiszteletet és ragaszkodást is merítünk.

A talmud tanulása, bármennyire érdekes a tárgy magában véve, nem alkalmas arra, hogy a zsidó fiatalságot az élet küzdterén bizonyos viharok ellen megóvjá. Ellenben, a ki a zsidók történetét alaposan ismeri, válságos időben vigaszt merít multunkból, reményt ügyünk igazságából, kitartást fajunk szívosságából és bátorságot

kezte nagy hajlamát. De mindenki érezhette, hogy ő csak jó alkalomra vár.

Igy néznek ki azon jesivák, a melyek nem rég életbe léptettek. Most lehet következtetni, hogy milyen sajnálatra méltó állapot uralkodik a régiekben. Itt van a főjesiváh Pozsony. E nagy kolosznak csak a földalait akarom kitüntetni, valamint a festő is egy síkon lévő szilárd testnek csak a földatát világosítja, míg a többi árnyékoltatja. Évenként látogatja meg ezt az iskolát 200—250 növendéa. A jesiváh kormányzásnak gyepelőit egy Grosz nevezetű talmudista tartja. Grosz ur a talmudisták nestorja — egy félszázad nyomja vállalit — és még aglegény. A rabbi négyszer ad hetenként elő; egy vagy több szakasz befejezése után vizsgát tart. A ki, a vizsgára nem jön el, azt legfeljebb csak lehordják. A vizsgán nem felel a kérdezett egyén, hanem valamennyien. Ember a talpon az a ki ebből a bábeli nyelvzavarból csak egy betűt ért. Ha közeledik Elul hónap akkor nyakukba veszik a világot, és koldulni mennek.

Ilyen genrebén a többi jesivák is be vannak rendezve. S. A. Ujhely (Lów rabbi alatt); Ungvár (Mannheimer rabbi alatt); Vác (Silberstein rabbi alatt); Sáros-Patak (Baier rabbi alatt); Kis-Márton (Kuttner rabbi alatt); Pápa (Dr. Breier rabbi alatt) stb.

A chassidista jesivák legfőbb helyei: Marmaros-Sziget (Teitelbaum rabbi alatt); Huszt Szikszó (Schreiber rabbi alatt); Brezna (Schreiber rabbi alatt) stb.

Jakobi.

Megjegyzések Főt. Friedlieber rabbi urnak.

— Kolnidreh szónoklatára —

Messze hangzik hazánkban már két évtized óta a haladás hangos szózata, mely minden polgár kebelében a honfiai szikrát lángra lobbantja, nincs senki ki vissza akarna vonulni az áldozattól, melyet a haza szent oltárára le kell tennie. A zsidók is tevékenyen részt vesznek

atyáink küzdelmeiből. A talmud nem tanít meg bennünket arra, hogy mily nemes, hőstettekre elszánt, igazságért és emberiségért önfeláldozó, nagy és büszke ősoktól származunk. Mit ér egy grófi vagy hercegi család tradíciója ahoz képest, a mely gyakran a legközönségesebb zsidó származásához fűződik? A zsidó történelemből meritjük azon ellenvetéseket is, mikkel ellenségeink rágalmait megczáfolhatjuk, a zsidó történelem aczélozza öntudatunkat és felráz bennünket abból a közönyből, melybe időnkint esni szoktunk.

Az a könyv, melyről itt szó van, annak daczára, hogy csak röviden tárgyalja a zsidók hosszú viszontagságait, mégis nagy szolgálatot fog tenni a magyar zsidó ifjuság felekezeti öntudatának emelése érdekében. Kár, hogy a szerző urak versek és egyéb czók mók helyett, a történelmi részt nem bővítették ki jobban, a mi bezzeg jelentékenyen emelte volna a mű értékét, már csak azért is, mert felette nevetséges egy komoly történelmi munkába verseket faragtatni. Ha valaki már versfaragás nélkül elenni semmiképp se tud, hát adja ki zöngeményeit külön kötetben, de ne zavarja a zsidó történelem mélabus hangjait „szemelvényes“ zümmögéssel.

Aztán, ha már e verseket elkövezték, miért nem igyekeztek a szerző urak legalább azokban a fejezetekben, melyek kizárólag az ő saját csinálmányuk vignettét magán hordják, fentartani a történetírói komolyság hangját? A szerző urak nem predikátorok, hanem történetírók. A történetírónak olyan bibliai hangon nem szabad írni, mint a

minden téren, nagyban mutatkozik náluk a haladás, és lankadhatatlan buzgalommal törekednek onnan előre, a hová őket évezredek gyűlölete és üldözése szoritott.

Mindenesetre nagy előnyei vannak e haladásnak, vagy hogy jobban mondjam, ezen általános áramlatnak, méltán kiérdemlik a zsidók a legnagyobb dicséretet a haza fölvirágzását előmozdító tevékenységükért. A haladással s más vallásfelekezeti polgártársainkkal való egybeolvadással mindinkább eltűnik nálunk a faji jelleg úgy, hogy manapság legfelebb felekezeti különbség van köztünk s a haza más vallásu polgárai között.

Ezt szem előtt tartva kettős kötelességünk a felekezeti ügyeink körül a legnagyobb buzgóságot kifejtenünk és minden erőnkől arra törekedünk, hogy vallásunk törvényei és szokásai a hivek körében mennél mélyebb gyökeret verjenek.

Községeinkben a felekezet vallás tudománya és története iránt való érdeklődést csak úgy lehet kelteni, ha a rabbi a kellő ünnepélyes alkalmakkor hitszónoklat alakjában magyarázza s fejtegeti a törvények és szokások mibenlétét s fontosságát.

Főt. Friedlieber rabbi ur tehát nagyon szerencsésen oldotta meg lelkési feladatát, bár magyarázatai szerény nézetem szerint — téves alaplól indultak ki.

Főt. Friedlieber rabbi ur elbeszéli ugyanis mindenképp előtt helyesen a »Kol-nidre« tartalmát, mely nem más, mint már előbb tett vagy teendő fogadalmak abszolutiójáért való könyörgés. Bevallja, hogy hit tudósaink magyarázata szerint, ha valaki nemes felgerjedésben buzgó jámborságtól sugallott lelkisedésben avagy ellenkező indokból kifolyó izgatottságban, elhamarkodva oly fogadalmat tesz, melyet higgadt pillanatok beálltával, fizikai lehetetlenség teljesítenie, a mennyiben ezen fogadalmak önkivületi állapotban tétettek, és így beszámítás alá nem jöhetnek tehát azok érvényteleneknek tekintessenek. De a főt. ur aztán tovább megy és azt állítja, hogy ezen magyarázat mint a józan ész sugallta dolgok maguktól értetődnek és ezekre nem lett volna szükség külön imát formulázni, vagy legalább nem szereztek volna ily száraz jogügyi nyilatkozathoz oly szívrendítő dallamot, a minő a »Kol-nidre«. Erre nézve szükségesnek tartom felemlíteni, hogy már a biblia is nagy fontosságot tulajdonít a fogadalmaknak. Fogadást tenni s azt meg nem

milyennel a »Zárszó« című fejezet dicsekszik. A történetíró nem vizsgálja, mit akar és mit csinált az Isten, hanem hűen regisztrálja, hogy az emberek mit csináltak, — De hiszen, még ez hagyján, hogy az Istennel olyan sokat foglalkoznak; de már azt nem bocsáthatom meg a szerző uraknak, hogy embereket isteniteneik, kik köztünk járkálva, kávéházakban és korzón mindenütt elárulják, hogy ők az istenitést meg nem érdemlik. Ha valaki öt sort irt valaha, a mely öt sorból a szerző urak két sort könyvükben citálnak, már akkor kitűnő és jeles, szóval nagy férfiú az illető. Gondolják meg uraim, mi válik ezekből a »nagy férfiakból,« ha annyira elkényesztettek?

Ölbe vetett kezekkel fogják ezentúl nézni a világ folyását és ha valaki tetlenségükért szemrehányást találna tenni nekik, nagyképpú ásitozás után azt felelhetik: Mi már eleget cselekedtünk. Már most babérainkon nyugodhatunk, lásd Csukásy Fülöp és Schön József »A zsidók története« című munkáját sat.

A könyv előnyeiről, e cikk bevezető részében már szóltam, és ha azokat nem is részleteztem, mégis megvagyok győződve, hogy a kifogások fölött jóval tulsúlyban látszanak lenni. Ennek kitüntetése volt a célom, mert rendkívül örvendenék, ha magyar hitrokonaimat a zsidó történet buzgóbb olvasására indíthatnám. Történelemből meríthet a zsidó vigaszt a jelenben és reményt a jövőre nézve.

Argus.

Pártok a zsidóságban.

tartani egyike a legnagyobb vétkeknek. holott azt megtartani, egyike a legszentebb dolgoknak, úgy annyira, hogy talmud tudósaink tartván attól, hogy az emberek nem váltanak ezt be, elejét akarták venni egyáltalán a fogadás tételnek azzal, hogy kimondták: »Ki fogadást tesz, mintha idegen isten számára magaslatocon áldozatot hozna.« Mennyi ceremóniát követtek el tudósaink egy fogadás fölbonthatásánál, ha annak megtartása akadályokba ütközött? Mindenemü fogadás felbonthatása 3 tudós előtt mehetett csak végbe, s ha ez nem történt, úgy a fogadás érvényessége fönmaradt. Ezen törvény igen helyes, ha fogadásunkról tudomásunk van, jóllehet, hogy felgerjett állapotunkban tettük azt és így kérhetjük is tudósainktól a föloldást; de előfordulhat az életben számtalanszor az eset, hogy izgatottságunk majdnem önkivületbe csap át, s ilyenkor teszünk nagy fogadásokat. Igaz, hogy ezen fogadás körülbelül már magában véve is érvénytelen, mindazonáltal alóla való feloldás okvetlen szükséges, de ha fogadásaink ezen esetben nem jutnak kezünkbe, mikép kérjünk tudósainktól föloldást?

Nem-e az a legegyszerűsebb út, hogy ilyenkor egyedül a mindenhatóhoz forduljunk lélekemelő imában. Ó hozzá, ki mindent tud, ki előtt nincs rejtve semmi? S mily gyakran fordul elő az életben, hogy kiszalasztunk valamit szánkon, anélkül, hogy tudnánk róla, tényleg azonban nagy jelentőséggel bír! Épen ezen napon van ideje annak midőn isten ítéletet hoz felettünk és cselekedeteink felett, hogy szivszaggató dallamu imában forduljunk hozzá, s kérjük őt, bocsássa meg ha önkivületi állapotban tettünk vagy kimondtunk valamit. Főt. Friedlieber rabbi ur azonban helyteleníti a Kol-nidrének ezen igazán magasztos jelentőségét és más értelmet magyaráz ki belőle, holott ez az egyedüli helyes magyarázata. De van azonkívül még más a Főtisztelendő ur beszédében, mint észrevétel nélkül nem hagyhatok. A Főt. ur véleménye szerint a Kol-nidré a spanyol inquisitio idejében keletkezett. Ha e vélemény helyes, mikép lehetséges, hogy a Kol-nidré már a talmudban is szó van és hogy Mózesben Maimun már bővebben is értekezik róla, s végre hogyan lehet az, hogy Rabi Amram gaon, ki az imákat egybegyűjté, már a Kol-nidré is felvette a liturgiába? Mi módon ismerhették tudósaink azt már általában a 12. század előtt, ha az csak a spanyol inquisitio idejében keletkezett, mely utóbbi csak a 15. században vette kezdetét. Egyébiránt a marranok sem keletkeztek az inquisitio korában, mert már a 9. században is voltak marranók.

A Főtisztelendő ur végre azt mondja: »az a kérdés merült föl a zsidók közt, hogy miután a marranok a zsidóságot leesküdték, és kényszerültek oly hitet vallani külsőleg, mely tényleg ellenkezésben volt benső meggyőződésükkel, vajjon való e velük együtt végezni az imát »Kol-nidré« este? Nézzük már most, hogy vagyunk ezzel a kérdéssel. Maimuni idejében a Fezben lakó zsidók kényszerültek áttérni, de csak színleg, a mohamedán vallásra és midőn egy zsidó rajongó azt hirdeti, hogy inkább áldozzák fel életüket, mintsem az iszlám hívőinek tekintesének, akkor Maimuni, ki úgy hiszem elég nagy tekintély volt, elleniratot tett közzé, mely bebizonyítá, hogy a vádaskodó tévedt. »Mert a talmud tanítása szerint a 3 főbűn: a bálványimádás, szemérmertlenség és gyilkosság, olyan kihágások, melyekre való kényszerítésnek engedni nem szabad, s előbb meg kell halnunk, semhogy azokat elkövessük, mindazonáltal a kiben nincs annyi álhatatosság és lelki erő, az nem esik még e 3 főbűn valamelyikének elkövetése vádjá alá, az csak egy parancsot segett meg, ugyanis: hogy isten nevét nem szentelte meg.« Tehát láthatjuk, hogy ezen ál-mohamedánok igenis zsidóknak tekintettek, s ugyanez áll az ál-keresztényekre is, még pedig körülbelül 4 száz évvel a Maimuni után.

Ezek megjegyzéseim Főt. Friedlieber rabbi ur szónoklatára, és kérem a tekintetes szerkesztőséget, méltóztassék ezen sorok közzététele által alkalmat nyújtani az érdeklött feleknek, hogy a felmerült differáló nézeteket kiegyenlíthessék.

Veneticmer Lajos
rabbijelölt.

Annak feltüntetésére, hogy a zsidóság kebelében mindég voltak különféle pártok, melyek azonban hiven teljesíték a felekezet iránti kötelességeket ép úgy, mint ma a neologok és orthodoxok, status quoisták, a köletkezőkben közöljük: „A magy. zsidó történet“ címü könyv egy fejezetét, mely elég megnyugtatót nyujthat arra nézve, hogy a neologok nem hittagadók, sőt ellenkezőleg sok tekintetben hivatva vannak a felekezet érdekének előmozdítására. Az említett zcikk így hangzik:

»Minél nyomasztóbbak valának a vallásüldözések, s minél nagyobb veszedelemmel fenyegette Mózes tiszta tanát a görögsöggel és görög tudománnyal való érintkezése: annál élénkebben foglalkoztatta a tudósokat a zsidóság fönntartása. További alakulása tekintetében megszilottak a nézetek, és így nem is szekták, hanem pártok képződtek, melyek ugyan az egy egészhez tartoztak, és ugyanazon vallási intézeteket támogatták, de főkép vallási intézetekben, és hitről való vélekedésben különböztek egymástól. Ezen pártok valának: a farizeusok, sadduceusok és esseusok.

A farizeusok vagy perusim (elkülönítették) másképen chaszidim néven is nevezettek. Jámborságuk és a tiszta és tisztátalanra vonatkozó törvények szigoru megtartása által, másoktól különböztek. Az írásbeli törvényhez ép oly szigoruan ragaszkodtak, mint a szóbeli hagyományhoz, melynek ép oly szentül megtartottak. Ők nem ragaszkodtak a betűhöz, hanem a hagyomány szellemében magyarázták a törvényt. A törvényben mutatkozó ellentmondásokat megfejteni iparkodtak. A jogtudomány szigorát enyhíteni iparkodtak, s arra törekedtek, hogy a zsidóságot folytonos fejlesztés által fönntartsák. Minthogy a farizeusok pártjához tartoztak a legtöbb törvénytánítók, és a synhedrion tagjai, azért nagy befolyást nyertek a nyilvános isteni tisztelet ügyeire és jelentékeny hatalmát a zsidó néy tömegére, annyival is inkább, minthogy szigoru vallásos és erkölcsös életmódjuk, jó akarattal és nyájassággal párósítva tiszteletet gerjesztett és ők maguk is megtették azt, a mit másoktól követeltek. Voltak közöttük egyes emberek, kik önző érdekeket hajhásztak és külső jámborság mellett bűnös életmódot viseltek; ezeket maguk a farizeusok is elég gyakran gáncsolták és elle-nezték. A Talmud szerint hét neme vala ezen farizeusoknak: csuszó-mászók, fejhorgasztók, szemforgatók stb. Ezen megbélyegző elnevezésekkel azonban nem szabad az egész pártot illetni, mint a későbbi időben gyakran történt. Elvükre nézve a farizeusok e zsidóság legnemesebb képviselői és fenntartói voltak.

A farizeusok ellenlábasai voltak asadduceusok vagy sedukim, a kik nevüket Sadóktól, Sochoi Antigons egyik tanítványától vagy Czádok főpapi családtól származtatták. Reájuk nézve a törvény szava volt kötetező, de annak hagyományát vagy magyarázatát mellőzték, úgy hogy a szertartások megtartása tekintetében lényegesen különböztek a farizeusoktól. Tagadták a halál utáni feltámadást, a jövő életben való bűnhődést, és az angyalok létezését. Minthogy taníták, hogy a jot önmaga miatt kell cselekedni, és a rosszat gonoszsága miatt kell kerülni, azért a törvénykezést legnagyobb szigorúsággal gyakorolték, és igen könnyen hoztak halálítéletet. Ezen párthoz, mely számra nézve igen csekély volt, leginkább a gazdagok és államférfiak tartoztak; büszke és gőgös maguktartása miatt. sohasem nyerhették meg a népet az ő pártjukra,

és ép oly kevésbé tarthótták fön magukat, mint a velük rokonelvü karaiták

Az esseusok vagy essenusok egy társasági rendet képeztek, és szemlélő és csöndes életmódot folytattak. Gyűlöltek a finyüzést, szerették a munkát, és minden, önzéstől és birvágytól oly annyira távol voltak, hogy maguk között vagyonegyenlőség uralkodott. Nagy részt nőtlének voltak és a szövetségbe való fölvétel alkalmával esküt mondtak. Minden felvett tag egy lapátot, kötényt és fehér ruhát kapott, mint a mánkásság és tisztaság jelképei. Az esseusok pártja, mely minden világi örömtől tarózkodott, csupán csek férfiakból állt, nemcsak Judáában, hanem más vidékeken is, különösen Egyiptomban sok hivet talált. Erkölcükben a szeretet volt a fölv: szeretet Istenhez, a felebaráthoz, és az erényhez. De bármily figyelemre méltók is valának az esseusok alapelvei, a népre nézve mégis csak kártékonyan hatottak életmódjuk, tartózkodásuk, elzárkózottságuk által, valamint az anyagaltan iránti előszeretetük által, melylyel önmagukat túlbecsülték és a könnyen hívő népet csudatettekben való hitre csábitottak.

Az „Egyenlőség“

előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8	frt.
Félévre	4	„
Negyedévre	2	„

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

H I R E K.

— Az antiszemiták már mozognak. Istóczy e héteu mér ismét rugdalózdott, hangja, modora, ész járása a régi, de a hatás többé még sem volt az. A képviselők meg se hallgatták és mialatt Istóczy szavalt, jóízűen beszélgettek oda sem hederítve kifakadásokra. Egy másik antiszemita is szónokolt már, de ez rendes szokása ellenére a zsidókról ez alkalommal egy szóval sem tett említést, a mi Szalay Imre képviselő urnál annál feltűnőbb mert neki meg van adva az a tehetség, hogy mindig talál kapcsolatot, mely a legtávolabb fekvő tárgyakat is összefüzi. Szalay Imre ur — ugy látszik — megunta az antiszemita dicsőséget és azok sorába akar lépni kik bizonyos feltételek mellett a zsidókkal ismét „kibékülnek“. Szalay nem áll egyedül ezen nézeteivel, mert vele együtt többen hasonlóan gondolkoznak. Azonban Istóczynak is van csoportja, mely ellenkezőleg semmiféle tranzakciót nem akar és még dühösebben készül folytatni a bujtogatást mint eddig. Ehez a csoporthoz tartozik Neudtvich Károly Andreanszky és Ónodi. Simonyi Iván még nem tudja, mit csináljon. Ugy fog cselekedni, hogy lapja előfizetőinek szaporítását elősegítse.

— Hány zsidó van a világon? A marseillei geográfiai társaság e napokban közzett jelentése cikket szentel, melyben a feotérített kérdésre a választ megadja. E szerint van: Németországban 561.612 zsidó, Angolországban 60.000, Osztrák-magyar monarchiában 1,643.708, Belgiumban 3.600, Dániában 3.946, Spanyolországban 1.900, Franciaországban 70.000, Görögországban 2.652 Svajcban 7.373, Hollandiában 81.293, Olaszországban

36.289, Luxemburgban 600, Portugáliában 200, Romániában 260.000, Oroszországban 2,552.145, Szerbiában 3.492. Svéd és Norvégiában 3000, európai Törökországban 116.000, összesen tehát 5 407.610. A zsiában van: Palesztina Syria, Kisázsia és Arábiában összesen 15.000; Perzsiában 15.000, ázsiai Oroszországban 47.000, Turkesztan és Afghanisztánban 4.000, India és Chinában 19.000; tehát összesen 245.000 A f r i k á b a n van: Algier 35.000, Tripoli 6000, Abesszinia 200.000, Jóréményfok 1000, Marokko 100.000, Sahara 8000, Egyiptom 8000, Tunis 55.000; összesen 413 000. A m e r i k á b a n van összesen 300.000 és egész A u s t r a l i á k b a n 120.000 zsidó. A zsidók száma az egész világon: 6.377.000.

— **Megjegyzésünk** Sz. H. ur Ungvárról e héten ismét megtisztelt bennünket egy felszólalással, melyet — m. aláírással ellátott közleményre válasz gyanánt hozzánk intézett. E levél inkább magánjellegű lévén, mert e lapok szerkesztőjének személyét aposztrofálja. — m cikkirő urat, miután a levél amugyis későn érkezett, e héten nem értesíthettük, s így az érdemleges választ a jövő hétre halasztani kénytelenek vagyunk. A mi e lap szerkesztőjéhez intézett sorokat illeti, azokra nézve csak annyit jegezhetünk meg, hogy ez idő szerint legujóbb tartózkodni olyan polemától, mely végre célhoz nem vezet.

— Az orsz. rabbiképző intézet onképző és önszegélyző köre f. hó 29-én tartván meg alakuló közgyűlését, tisztviselőkül a következők választattak meg: Elnök: Kecskeméti Lipót. Titkár: Venetianer Lajos Könyvtáros: Singer Bernát. Pénztáros: Feldmann József.

— **Magyar tanfolyam a fővárosban.** A népoktatási kör által minden évben rendezett ingyenes magyar nyelvoktatás mindkét rendbeli felnőttek számára, e hó 15-én veszi kezdetét; a beírás e hó 5-től 15-ig hétfőn és szerdán este 7 és 8 óra között a teréztemplom-téri elemi iskolában történik. A népoktatási kör fölkéri a vasuti igazgatókat, a gyártulajdonosokat és vezetőket, hogy e nyelv. tanfolyamot alantas közégeiknek és a munkásoknak figyelmébe ajánlják. A kör semmiféle aldozatot nem kimél, hogy jeles tanerőket alkalmazzon. A kezdők és haladók kétszer hetenként külön-külön tanfolyamban nyernek oktatást. Midőn magyarul nem tudó hitrokonaink figyelmét e tanfolyamra felhívjuk egyuttal kérjük, hogy minél számosabban látogassák, mert itt bő alkalmuk lesz a magyar nyelv gyors és alapos elsajátítására.

— **Eljegyzés** Schulhof Róbert budapesti kereskedő e napokban jegyet váltott Kaposvárott Kemény Róza kisaszonynyal, a köztisztületben álló kereskedőnek Kemény Bernát urnak művelt és bájos leányával.

— A „magyar történeti életrajzok“, e Szilágyi Sándor szerkesztésében megjelenő nagybecsű vállalatnak megjelent az 5-ik füzete, számos érdekes képpel s Ac s á d i Ignácznak Széchy Máriáról szóló tanulmányával. E füzettel a »Magyar történeti rajzok« egy kötetet tesz ki s ára 8 frt.

Szerkesztői üzenetek.

St. Á. urnak Saloniki. Utnak indítottuk. Mrnd a két levelet meg kaptuk.

Föt. Dr. K. M. urnak N. Beeskerek. Intézkedtünk, hogy az eset ne ismétlődjék.

B. M. urnak Nagy-Körös. A szerkesztőség tudta nélkül és hozzájárulása történt. A mai postával rendeztetik.

K. J. urnak Csurgó. Ugy van, miként írja. November elsején jár le.

K. S. urnak Halmi Kérelmét teljesíthetjük.

G. P. urnak Pozsony. A cikket nem használhatjuk.

R. B. urnak Szatmár. Legközelebb megjelenik. Talán lesz interpelláció.

Hirdetések.

Budapesti
KIÁLLITÁSI SORSJEGYEK á **1** frt

4000
nyeremény

Főnyeremény
készpénzben csak **1%** levonással

100.000 ft

továbbá **20.000** frt **10.000** frt értékben

11 sorsjegy **10** frt

Kiállítási sorsjáték-kezelősege Budapest, Andrásy-út 43.

Árverezés

alkalmával rendkívüli olcsó ár mellett megszerzetti 1650 drb kitünően szabályzott, pontosan járó, és minden anyag nélkül önvilágító

inga-órák

harangütésü-ébresztővel,

2 aranyozott súlyyal, és ingóval felszerelve, általam mától fogva rövid ideig csak

2 frt 45 kr.

leszállított ár mellett áruba bocsájtatnak.

Ezen pompás és fölötte kitünő órák, diszes nagyszerű díófa, gömbkeretekbe foglalva, minden szoba díszére válik, és az aranyárnyékkal számozott számlap önvilágítási erőért

10 évi kezesség vállaltatik

Megrendelések csak egyedül általam eszközöltetnek, utánvétel mellett szigorú pontossággal, mivel más oldalról hirdett efféle órák érvénytelenek. Csomagolási díj csak 30 kr.

Depót Leuchtender Uhren „FEKETE“

Wien, 5. Bez. Hundsturmstrasse 18.

!Ternó!! Ternó!! Ternó!

Tekintetes Mihalik János számfeljő urnak Budapest, kerepesi ut 74. szám, I. emelet 7. ajtó.

A szenvedő emberiség javára polgártársaim boldogítása céljából juttatom soraimat köztudomásra, nem tarthatom vissza magamat, hogy ne lelkesítem, ne buzdítsam embertársaimat, miszerint tartózkodás és haladék nélkül bizalomteljesen forduljanak Mihalik János világhírű matematikus urhoz, ki egyedül áll a művészet azon fokán, hogy tudomány által bánat, gond és bűtől megóvjon bennünket. — S mindez néhány sornyi levélbe s alig kis költségbe kerül. Ki fogja elmulasztani az alkalmat, hogy azonnal e bámulatos művészetü nemes szívü urhoz forduljon, hz ezennel nevem és teljes czimem aláírása mellett kijelentem, hogy Mihalik János számfeljő urtól egyszerű kérelem után nyert 31. 2. 45 számokkal a bécsi húzáson f. hó 19-én 7200 frtos ternot nyertem. Szívesen kész vagyok, bárkinek is felvilágosítással szolgálni aki szóval vagy írásbelileg kérént tőlem, mert Mihalik ur iránt táplált hálám és elismerésem oly határtalan, hogy szívvel lélekkel szeretném kikiáltani az egész világba: hogy én vagyok azon szerencsés ember, a ki Mihalik János ur tudománya révén jutottam szerencsémhez, mert az ő segítségé folytán vagyok elégedett boldog ember. — Ne becsémélje senki e sorokat, mivel azok a tiszta valóságot tartalmazzák, teljes hitelt érdemelnek, mindenkit, a ki hasznát akarja venni, boldogítaniak. — A világ valamennyi művelt népeinek új csodaként tűnik fel Mihalik ur bámulatra ragadó tudománya, minden osztályát a népeknek örömmel töltve el azon gondolat, hogy végre sikerült egy embernek, éles esze és fáradhatlan tanulmánya által a számművészet legfelsőbb fokát elérni, mely őt képesíti arra, hogy a lottóban húzandó számokat előre kiszámítani képes. — Legkülönösebben a szegény osztályt érinti e tudat, s valóban örömteljesen dobban szíve a vagyontalannak, ha meggondolja, hogy csekély költség és fáradság mellett ké hetti a szerencsehozó számokat, melyek jólétet és boldogságot biztosítanak számára. És ezért ismételtén szólitok fel mindenkit ki ez uton óhajt szerencsés lenni, Vegyék figyelembe e sorokat, haladék nélkül azonnal forduljanak bizalommal Mihalik János matematikus urhoz, mert hiszen alig kerül fáradságba s elenyészőlg csekély, majdnem semmi költségbe. — A szerencse, boldogság, elégedettség és minden földi javak birtoka csakis és egyedül Mihalik János ur művészeté utján érhető el. — Ki nem fog iparkodni? Ki fog késni a levéllel? Ki nem fordul rögtön Mihalik urhoz? Ki akar szerencsésjének ellensége, — sirásója lenni? — Bizonyára senki! — Ott a hol költséget sem kell tenni s biztos nyereményben részesülünk, nem lesz senki, aki készen a híres matematikus. Mihalik János urhoz szerencseszámokért folyamodni. Hálás szívvel maradtam Burger János, kárpitos. Uj-Bisán, Ferencz utca 4. sz. a korona kávéház mellett.

Mihalik János urhoz Budapest, kerepesi ut 74. sz. I. em. 7. ajtó intézett levelekhez kéretik válasz véget 3 drb. 5 kros bélyeget csatolni.

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb elővigyázati készülék minden következmény ellen, csak valódi párisi garantiroztatik, tuczatja 1, 2, 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi óvó-szivacsok, tuczatja 2, 3 és 1 frt. — Legfinomabb hölgy-preservatívák, darabja 2 frt. Kitünő szipusoriumok darabja 1 frt, 1 frt 50 kr, 2 frt és 3 frt. — Küldi titoktartás mellett, használati utasítással

Jul. Reif, spezialista, WIEN, IV., Margarethenstrasse 7.

Az

EGYENLŐSÉG

részére

HIBDETÉSEKET

felvesz

SCHWARZ GYULA

hirdetési irodája

IV. ker Váci utca 13. szám.